

ONDERZOEKSRAPPORT (HOOG) BEGAAFDHEID
*De huidige en gewenste onderwijsondersteuning voor de begaafde
leerling in het samenwerkingsverband Betuws Primair Passend
Onderwijs in kaart gebracht*

“Onderzoek schoolbesturen”

Concept versie 0.2

18 februari 2020

Inhoudsopgave

Inleiding

Aanleiding onderzoek

Onder het motto 'Passend onderwijs ook voor de (hoog)begaafde leerling' zijn de schoolbesturen en het samenwerkingsverband BePO van start gegaan met het Project (Hoog)begaafdheid. Zoals bekend heeft OCW hiervoor aan het samenwerkingsverband een projectsubsidie verstrekt. Het subsidiebedrag verstrekt door OCW bedraagt 50% van de totale kosten van het project, de andere 50% wordt bekostigd door de schoolbesturen van het samenwerkingsverband. Aan het einde van de periode wordt het project geëvalueerd in samenspraak met OCW.

De eerste projectfase richt zich op het kaart in brengen van de huidige voorzieningen én op het inventariseren van de wensen ten aanzien van inrichting en uitvoering van het project. Deze fase bestaat uit een onderzoek middels een online enquête onder schoolbesturen.

Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeker Suzanne Franssen in opdracht van Jos Theeven, de directeur-bestuurder van het samenwerkingsverband.

Rapportage als onderlegger voor de dialoog

De rapportage kan gebruikt worden door de samenwerkende schoolbesturen als "onderlegger" voor de dialoog en besluitvorming over de verdere inrichting van het project (hoog)begaafdheid. Op de strategische dag van BePO op **5 maart** staat het thema hoogbegaafdheid (vervol projectstappen) geagendeerd. De schoolbesturen zullen met elkaar antwoorden formuleren op volgende vragen:

- **Waar staan we nu; op school-, bestuurlijk- en gemeentelijk niveau?**
- **Wat is de wenselijke situatie?**
- **Wat zijn de condities en randvoorwaarden om in de komende 3 kalenderjaren door te ontwikkelen richting de wenselijke situatie?**

Methode

Ontwerp

Het onderzoek is uitgevoerd middels een online enquête (Survey Monkey). De enquête bestaat uit 22 vragen.

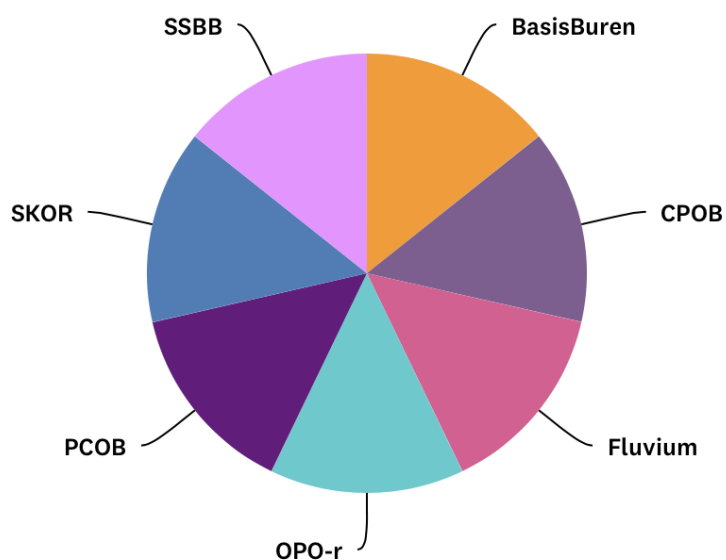
Het onderzoek voert een 0- meting uit, de start van het project (hoog)begaafdheid. In 2022 wordt dit onderzoek herhaald met een eindmeting om de effectiviteit van het project te bepalen.

Deelnemers

Deze enquête is verstuurd aan de verbonden schoolbesturen aan BePO. Er zijn 11 reguliere schoolbesturen benaderd.

- BasisBuren
- CPOB
- CPOV
- Fluvium
- OPO-r
- Pallas
- PCOB
- SKOR
- SSBB
- Trinamiek
- Trivium

7 van de 11 deelnemers hebben de enquête ingevuld. 1 deelnemer heeft een onvolledige enquête (gestopt na het algemene deel) ingevuld, deze gegevens zijn verwijderd.

FIGUUR 1: DEELGENOMEN SCHOOLBESTUREN

Er is ook 1 school voor speciaal onderwijs benaderd, namelijk De Hertog, Entrea. Middels een interview zijn zoveel mogelijk vragen besproken. Waar mogelijk zijn de gegevens meegenomen in de analyse.

Punt Speciaal heeft niet deelgenomen aan het onderzoek. De doelgroep (hoog)begaafde leerling komt niet voor op deze onderwijsvoorziening.

Onderzoeksvragen

De vragen zijn verdeeld over 3 onderwerpen

1. Begripsvorming van de doelgroep (hoog)begaafden.
2. Het in kaart brengen van de huidige voorzieningen
3. De wensen die de bestuurders aangeven ten aanzien van inrichting en uitvoering van project (hoog)begaafdheid.

Afsluitend aan de enquête was er de mogelijkheid voor aanvullende vragen of opmerking.

Analyse methode

De dataverzameling leent zich voor analyse via het programma Survey Monkey.

Resultaten

Begripsvorming

De stelling *kunt u zich vinden in de beschrijvende kenmerken van de (hoog)begaafde leerling* is door 75% van de respondenten onderschreven. 25% kan zich deels vinden in de begripsvorming en een aantal heeft een aanpassingsvoorstel. Deze richten zich op:

- De mogelijke discrepantie tussen emotionele en/of sociale ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling,
- En de sterke gedrevenheid die bij interesse en motivatie aanwezig is. De leerlingen leggen de innerlijke lat hoog.

Deze twee aanpassingen worden opgenomen in de omschrijving (zie bijlage 1).

De Hertog is meegenomen in de analyse van de begripsvorming.

De huidige stand van zaken

Een van de twee onderzoeksvelden betreft het in kaart brengen van de huidige onderwijsondersteuning. Deze inventarisatie richt zich op:

- De basisondersteuning
- De deskundigheid en inzet van extra kennis
- De geboden plusondersteuning

De Hertog is niet meegenomen in de analyse in de analyse van de huidige stand van zaken. Waar mogelijk is de situatie van De Hertog aangegeven.

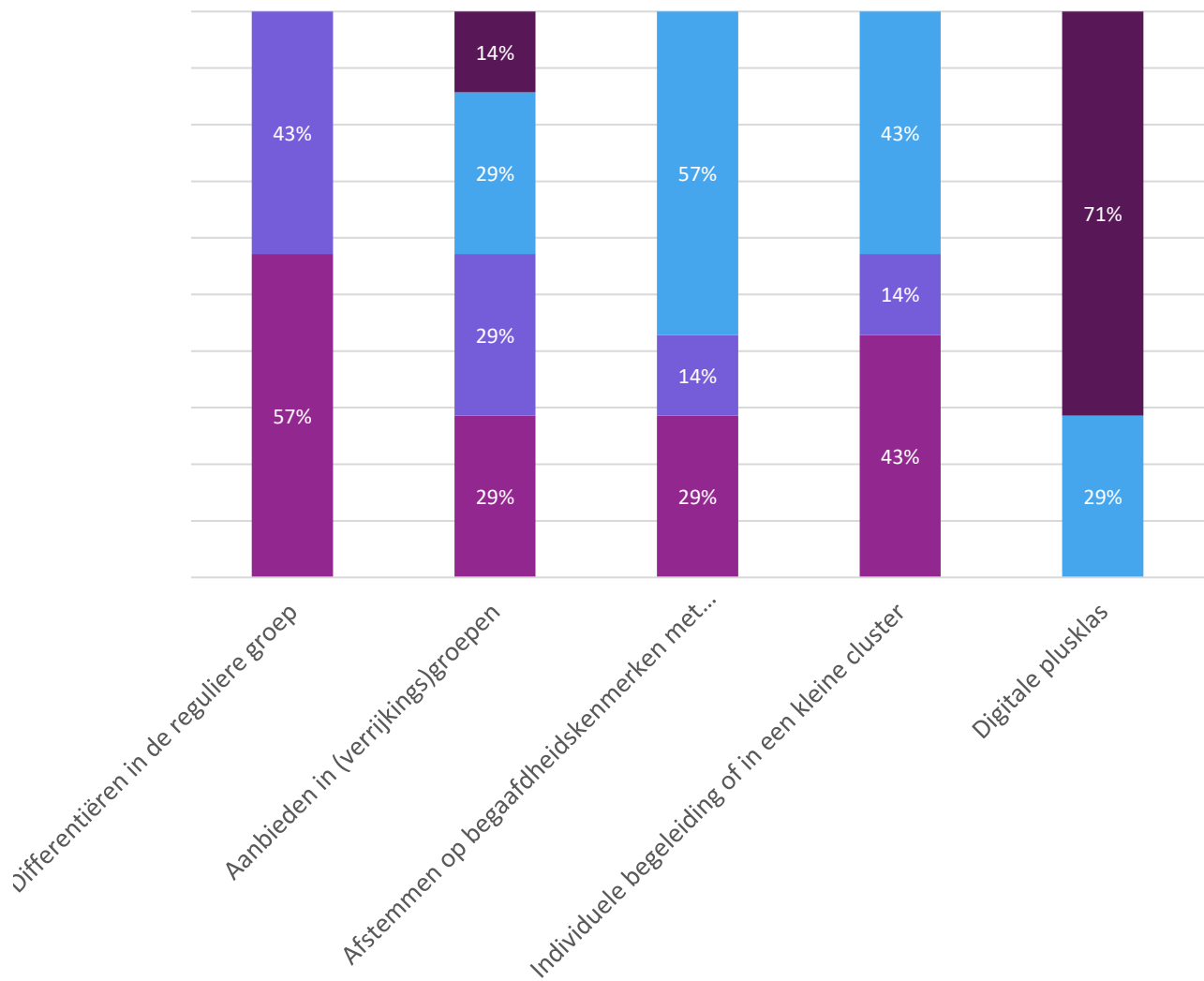
Basisondersteuning

Ondersteuning van de leerling in de school

De volgende vraag *wat bieden de scholen de (hoog)begaafde leerling in de basisondersteuning aan* is door alle bestuurders beantwoord. Hierbij konden ze aangeven of het op de scholen binnen het bestuur: niet aanwezig is, 0-50% aanwezig is, 50-80% aanwezig is of 80-100% aanwezig is.

- Aanwezig bij minimaal 80% van de scholen
- Aanwezig bij 50-80% van de scholen
- Aanwezig bij 0-50% van de scholen
- Niet aanwezig

FIGUUR 2: AANBOD IN DE BASISONDERSTEUNING

- Het differentiëren van het onderwijsaanbod is **binnen** de klas het meest aanwezig. Bijna 57% wordt dit toegepast bij meer dan 80% van de scholen. De overige 43% geeft aan dat 50-80% van de scholen dit aanbiedt.

- Het aanbod in begeleiding en onderwijsafstemming **buiten** de klas is wisselend aanwezig, waarbij de diverse voorzieningen bij minimaal 50% van de scholen aanwezig is.

- Het gebruik van digitale plusklassen is heel beperkt aanwezig.

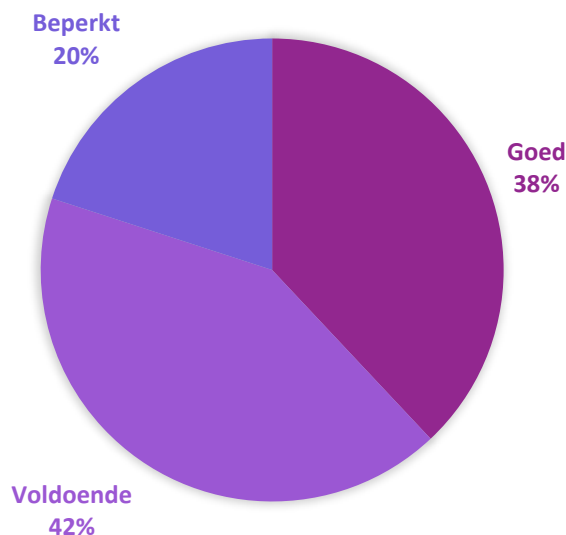
De Hertog maakt gebruik van differentiëren binnen de groep en zet daarbij de persoonlijke leerlijn en begeleiding in. Momenteel maken leerlingen geen gebruik van groep doorbrekende voorzieningen en contact met gelijkgestemden.

Deskundigheid

Op de vraag *hoe beoordeelt u de deskundigheid van de leerkrachten in het geven van passend onderwijs aan de (hoog) begaafde leerling* geven de schoolbesturen voldoende tot goed aan. 20% van de leerkrachten worden gezien als beperkt deskundig.

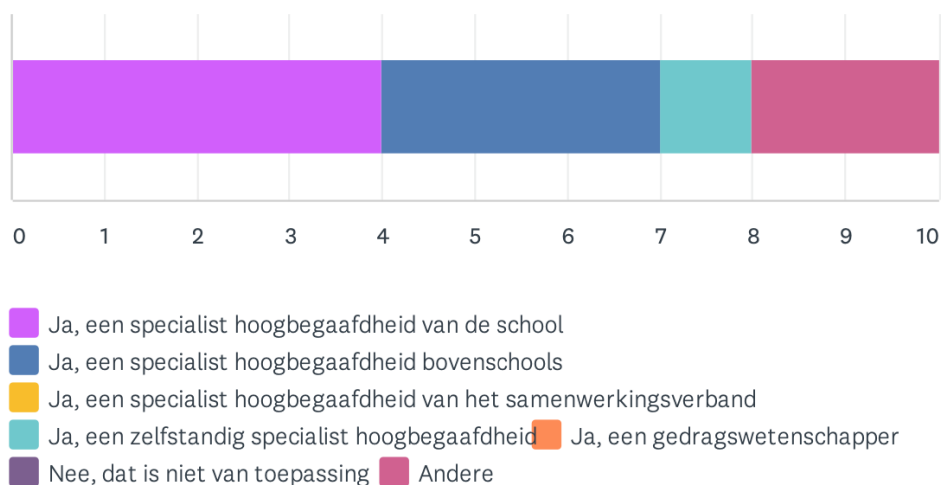
DESKUNDIGHEID LEERKRACHTEN

FIGUUR 3: DESKUNDIGHEID LEERKRACHTEN

Raadplegen deskundigen

Op de vraag *zetten uw scholen specialisten in voor de ondersteuning van de (hoog)begaafde leerling* wordt in de meeste gevallen beantwoord dat de specialist van de school of een specialist op bovenschoolsniveau wordt geraadpleegd. Externe specialisten, zoals een zelfstandig specialist of gedragswetenschapper en een specialist via het samenwerkingsverband worden nauwelijks geraadpleegd.

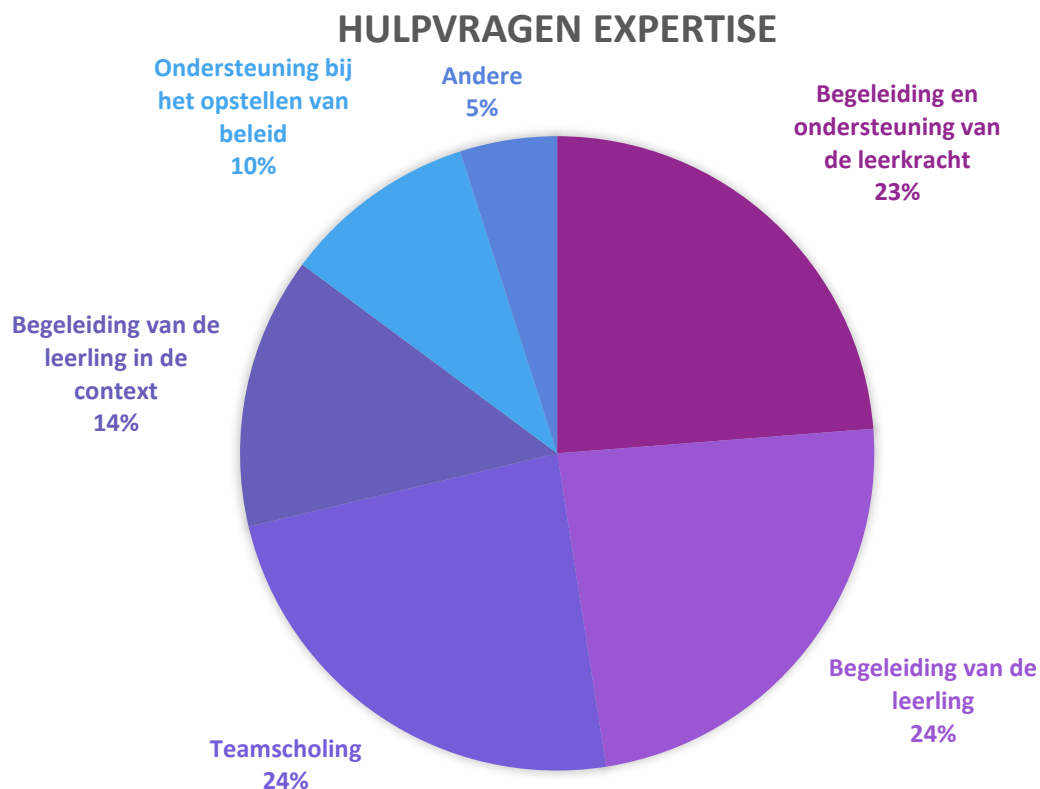

FIGUUR 4: INZET SPECIALISTEN

De Hertog maakt gebruik van zowel interne mogelijkheden, onder andere van de gedragswetenschapper, als ondersteuning van een specialist via het samenwerkingsverband.

De vraag voor welke hulpvragen wordt de expertise ingezet is breed beantwoord. De expertise wordt zowel ingezet bij ondersteuningsvragen van de leerling, van de leerkracht als om het team te scholen. In 30% wordt er aanvullende expertise geraadpleegd voor het opstellen van beleid.

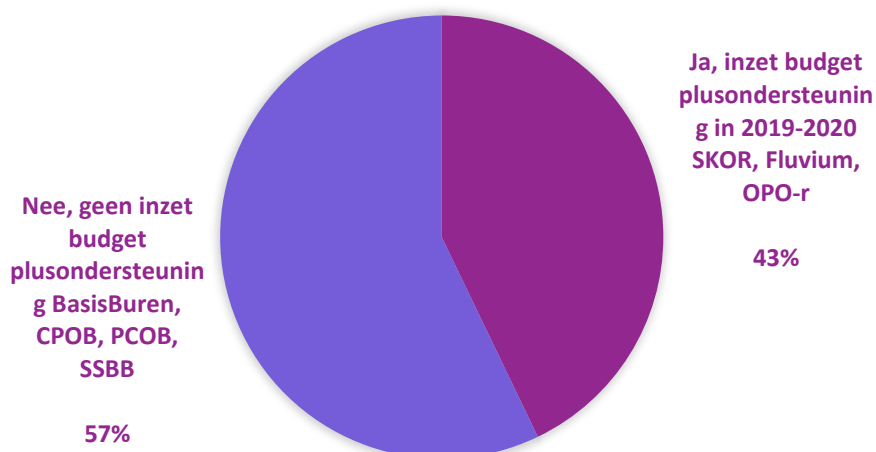

FIGUUR 5: HULPVRAGEN EXPERTISE

Plusondersteuning

Budget Plusondersteuning

Op de vraag *Is er vanaf schooljaar 2019-2020 sprake geweest van inzet vanuit budget plusondersteuning* geeft 43% van de schoolbesturen aan ze gebruik hebben gemaakt van de budget plusondersteuning.

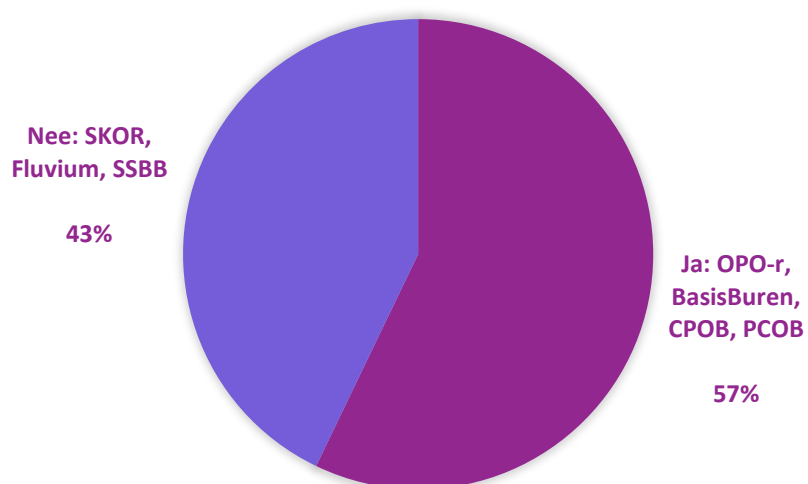
FIGUUR 6: INZET BUDGET PLUSONDERSTEUNING

Opvallend is dat als de budget plusondersteuning wordt ingezet, deze meestal bij grote aantallen leerlingen (45, 23 en onbekend) wordt ingezet.

De Hertog heeft Budget speciale ondersteuning ontvangen. Deze is de afgelopen periode niet ingezet t.b.v de (hoog)begaafde leerling.

Deeltijd plusklas

De vraag *functioneert er op bovenschools niveau een deeltijd plusklas* is door 4 van de 7 schoolbesturen beantwoord met Ja.

FIGUUR 7: DEELTIJD PLUSKLAS

- 4 schoolbesturen bieden deeltijd een plusklas aan. Deze klassen kunnen de leerlingen 1 dagdeel per week volgen. 1 schoolbestuur biedt 2 dagdelen per groep per week aan.
- De hoeveelheid leerlingen die deelnemen is niet door alle besturen aangegeven.

- De meeste voorzieningen zijn toegankelijk voor de leerlingen die onderwijs volgen binnen dat schoolbestuur.
- In Culemborg zijn er drie plusklassen georganiseerd door meerdere schoolbesturen en het VO samen. De deeltijd plusklas in Beesd is ook georganiseerd door meerdere schoolbesturen.
- Geen enkel schoolbestuur vraagt een bijdrage voor deelname aan de ouders.

Voltijd plusklas

Op de vraag *is er een voltijd plusklas* heeft schoolbestuur BasisBuren aangegeven dat ze deze hebben. Naar deze voorziening gaan 52 leerlingen. Er wordt geen bijdrage gevraagd voor deelname aan de plusklas.

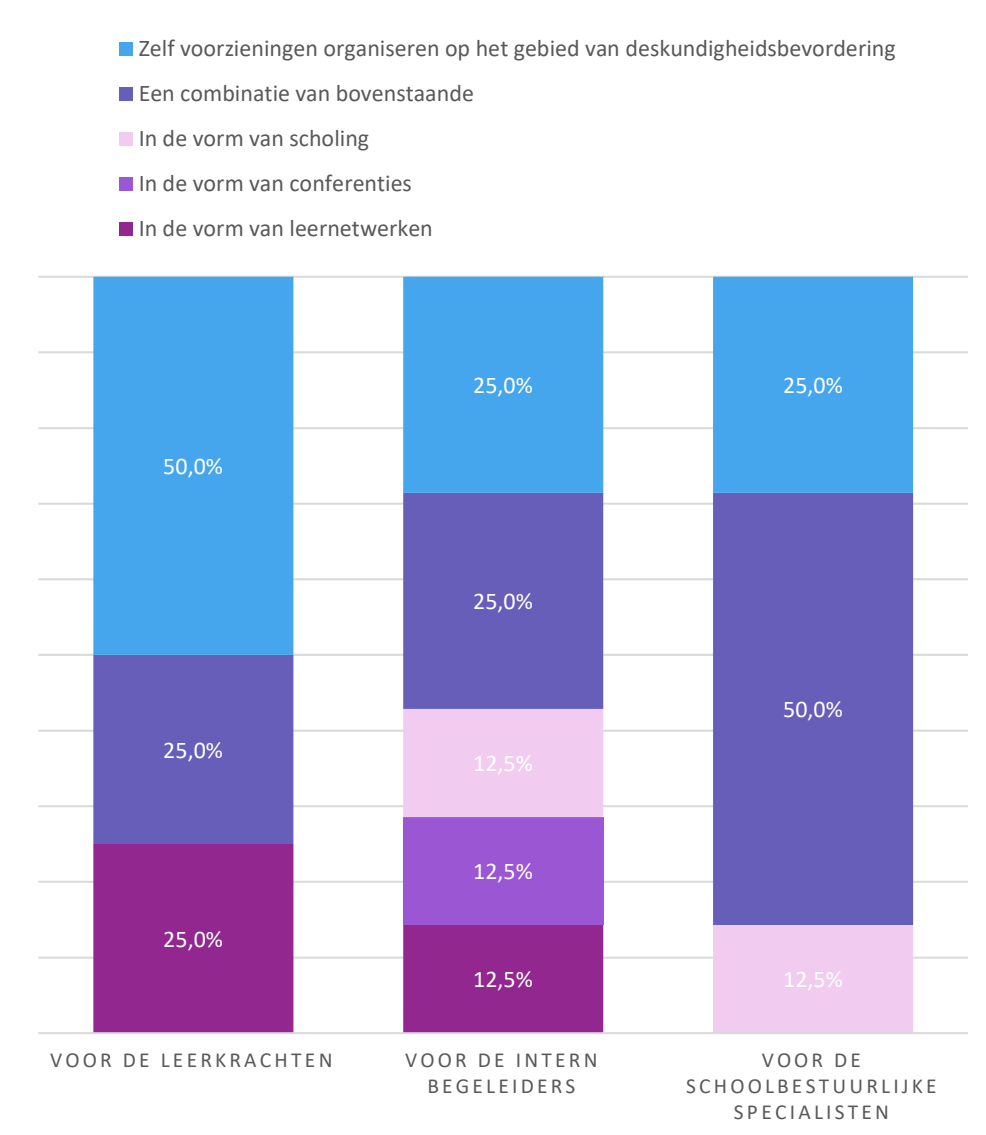
Hiernaast biedt De Hertog momenteel aan 6 hoogbegaafde leerlingen passend voltijd onderwijs. Bij deze leerlingen is er sprake van zowel hoogbegaafdheid als een gedrags- of een

Wensen ten aanzien van inrichting en uitvoering Project (hoog)begaafdheid

In dit onderdeel wordt De Hertog meegenomen in de analyse.

Deskundigheidsbevordering

De vraag *is er behoefte aan gezamenlijke deskundigheidsbevordering* is beantwoord voor diverse onderwijsspecialisten. De meeste schoolbesturen geven aan dat er behoefte is aan gezamenlijke trajecten voor deskundigheidsbevordering.

FIGUUR 8: SAMENWERKING IN DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

De schoolbesturen geven het volgende aan:

- De scholing van de leerkrachten wil het schoolbestuur in 50% zelf organiseren.
- De scholing van Intern Begeleiders wil 25% van de schoolbesturen zelf organiseren. De andere 75% is verdeeld over de mogelijkheden.
- Ten aanzien van het bijscholen van een bovenschools (hoog)begaafdheidsspecialist geeft 25% aan het liever zelf te organiseren. 50% kiest voor een combinatie van scholing, conferenties en leernetwerken.
-

Inzet van gezamenlijke expertise

Op de vraag *is er behoefte aan gezamenlijke inzet van expertise* geven de schoolbesturen aan dat deze behoefte er is.

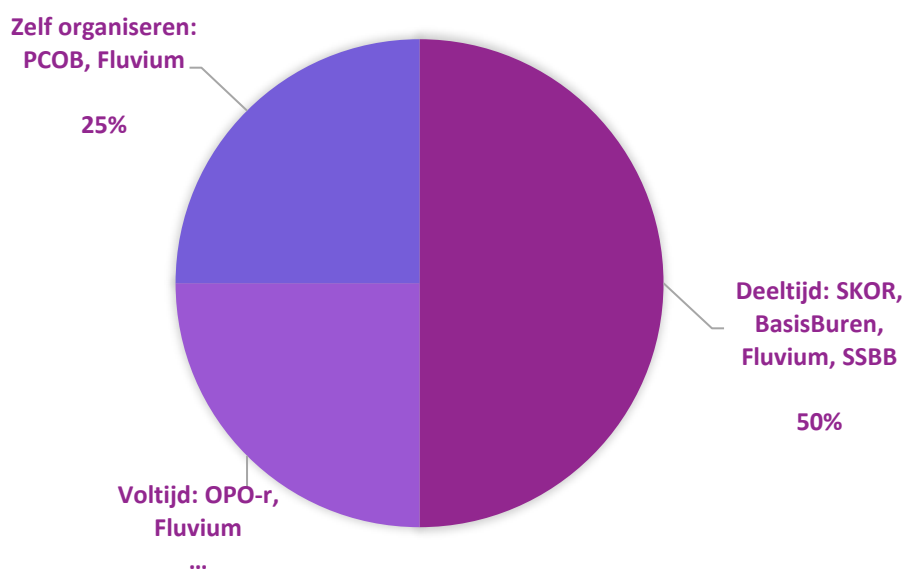
FIGUUR 9: INZET GEZAMENLIJKE EXPERTISE

De helft van de schoolbesturen geeft aan gebruik te willen maken van een consulent hoogbegaafdheid van het samenwerkingsverband. De andere helft geeft aan graag een expertise pool op te willen zetten. De Hertog ziet beide mogelijkheden als aanvullend op elkaar.

CPOB heeft geen keuze aangegeven.

Gezamenlijk plusklas inrichten

De Hertog is niet opgenomen in de analyse.

FIGUUR 10: GEZAMENLIJK PLUSKLAS VOORZIENINGEN ORGANISEREN

- Er zijn 4 schoolbesturen die aangeven gezamenlijk een deeltijd plusklas op te richten.
- 2 schoolbesturen geven aan zelf de voorzieningen in te willen richten. 1 van de schoolbesturen is verbonden met een ander schoolbestuur in de organisatie van de lopende deeltijd plusklas, welke niet verbonden is met het samenwerkingsverband BePO.
- OPO-r geeft aan dat onderzoek naar een voltijd plusklas in Tiel wenselijk is.
- CPOB heeft geen keuze maakt.

Aanvullende informatie verkregen uit de enquête

De volgende opmerkingen en suggesties zijn gegeven.

- Het delen van lesideeën met andere scholen en besturen.
- Onderzoeken van mogelijkheid samenwerking VO in verband met het gezamenlijk inrichten van deeltijd plusklassen.
- Onderzoek naar de behoefte in het veld; wat is er nodig en wat vraagt dit van de leerkracht.

Tot slot

Nawoord Jos

Bestuursbureau BePO
Jos Theeven

Bijlage 1: begripsvorming

De volgende kenmerkende eigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen geven richting aan de begripsvorming:

- Houdt van uitdagingen,
- Is perfectionistisch ingesteld,
- Is creatief in denken en doen en is graag “scheppend” bezig
- Sterk gedreven bij interesse en motivatie.
- De innerlijke lat ligt hoog.
- Heeft een intense emotionele beleving,
- Heeft behoefte aan een grote mate van autonomie,
- Is kritisch ingesteld,
- Heeft een sterk rechtvaardigheidsgevoel,
- Is snel van begrip en maakt snelle en grote denkstappen (hoge denkkraft),
- Heeft een brede algemene kennis en interesse,
- Beschikt over een groot analytisch en oplossend vermogen
- Er kan sprake zijn van discrepantie tussen emotionele en/of sociale ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling

Het is niet vanzelfsprekend dat deze kenmerken zich ook uiten in hoge prestaties op één of meerdere gebieden.

Ongeveer 10% van alle leerlingen laat kenmerken zien die duiden op (hoog)begaafdheid.